

Advies

Aan: De gemeente Vught
Van: Adviesraad Sociaal Domein
CC:
Datum: 20 november 2023
Betreft: Gevraagd advies voor de notitie Onttrekkingsvoorstel Inzet Reservemiddelen Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang in Vught.

Inleiding/aanleiding

Vanaf 1 januari 2022 werden alle gemeenten samen verantwoordelijk voor Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang en vanaf 2023 ook financieel in een proces genaamd doordecentralisatie. Deze verschuiving is onderdeel van de transformatie van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis. Dit heeft als doel het bevorderen van zelfstandig wonen in de eigen leefomgeving.

In onze regio zal elke gemeente een lokaal en integraal aanbod van voorzieningen ontwikkelen. Dit aanbod is gebaseerd op goed wonen, gezonde financiën, zinvolle dag-invulling, passende ondersteuning en een fijne leefomgeving. Er wordt 4 jaar uitgetrokken om deze basisvoorzieningen op te zetten.

De gemeenten in onze regio zullen blijven samenwerken volgens een centrumregeling. Financieel zal er tot 2025 gewerkt worden met een regionaal budget en de daarop volgende jaren met een lokaal budget.

Probleemstelling

Geven de in de notitie "Onttrekkingsvoorstel Inzet Reservemiddelen Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang in Vught" genoemde investeringen en maatregelen voldoende invulling van de noodzakelijke zorg voor de genoemde kwetsbare doelgroepen ?

Onderzoeksmethode/ wijze van aanpak

De volgende informatie is bestudeerd

- De notitie regioplan doordecentralisatie Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis.

Advies

- Het advies van de ASD (d.d. 05.08.21) naar aanleiding van het verzoek een advies uit te brengen over het regioplan doordecentralisatie Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis.
- De notitie Onttrekkingsvoorstel Inzet Reservemiddelen Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang In Vught.
- Informatie van derden met betrekking tot Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang.
- Informatief overleg met de beleidsadviseurs Meedoen d.d. 17 november '23.

Bevindingen

Vooraf dient te worden opgemerkt dat het taalgebruik dat gehanteerd wordt in deze notitie de leesbaarheid niet bevordert en op verschillende onderdelen een ongemakkelijke vaagheid kent (bijvoorbeeld laatste zin bladzijde 6 en 1^e zin voorlaatste alinea bladzijde 13). Het zou daarom goed zijn de tekst daarop aan te passen en tevens voor de leesbaarheid van de tekst een korte samenvatting aan de notitie toe te voegen.

Eind vorig jaar heeft het college van burgemeester en wethouders besloten om een voorstel op te stellen voor het aanleggen van een reserve Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang. Daarvoor dient een onttrekkingsvoorstel te worden opgenomen. Voorgesteld wordt om de in het voorstel opgenomen bedragen te verdelen over de komende jaren om zo zorg te dragen voor vastgestelde bedragen per jaar.

Bij het aanleggen van de reserve is het van belang om een onttrekkingsplan op te stellen. Dit plan functioneert als een programma van Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang, waarin wordt beschreven op welke wijze de middelen worden ingezet. Of deze middelen voldoende zullen zijn voor de komende jaren is onduidelijk. Naar verluidt kent Beschermd Wonen/ Maatschappelijke opvang een zogenaamde "open eindregeling" (kent dus geen budgetplafond).

Met de genoemde reserve stelt de notitie dat de gemeente een actievere rol kan innemen op het gebied van preventie. Deze reserves dienen tevens als aanjager voor andere maatschappelijke uitdagingen. Welke dit zijn worden niet in de tekst genoemd.

Het is het doel van de gemeente om voor inwoners niet alleen de wachtlijst te verminderen, maar ook om een geschikte plek te bieden waar zij de benodigde ondersteuning kunnen krijgen. Dit klinkt mooi, maar het geeft wel vraagtekens in een tijd waarin woningnood extreem hoog is.

Advies

Bij de leidende principes wordt de waarde van ervaringsdeskundigheid hoog ingeschat. Daarbij wordt aangegeven dat de gemeente er naar streeft om de inbreng van cliënten, naasten en ervaringswerkers structureel te integreren in plan- en beleidsontwikkeling. We vinden dit een zeer goed voornemen, maar vragen ons wel af op welke wijze dit nu en op termijn een invulling krijgt.

De samenwerkende gemeenten in onze regio hebben hun doelen voor beschermd wonen, maatschappelijke opvang en gerelateerde beleidsterreinen vastgelegd in de Regiovisie 2020 en volgende jaren. Het monitoren van de voortgang van deze doelen wordt voor de gemeenten jaarlijks in een rapport weergegeven. Voor iedere activiteit zal bij aanvang worden vastgesteld wat gemonitord zal worden. Dit is positief om te lezen en wij vragen hierbij om ons van de uitkomsten hiervan steeds op de hoogte te houden.

De notitie geeft een aantal doelstellingen bij de voorgestelde investeringen, te weten:

Beschermd wonen/maatschappelijke opvang onttrekkingsplan reserve Vught

In de notitie wordt er op gewezen dat de gemeente zich moet voorbereiden op aanzienlijke uitgaven. Vanaf 2026 moeten er nieuwe afspraken gemaakt worden die wellicht grotere financiële risico's met zich mee brengen. Deze onzekerheid komt volgens de notitie ook in beeld in de komende jaren bij Maatschappelijke opvang. Onduidelijk blijft in de notitie op welke wijze deze risico's veroorzaakt kunnen worden.

De notitie wijst er op dat het verstandig is om deze reservemiddelen vast te stellen voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Met deze middelen kan de gemeente namelijk in de komende jaren flexibel inspelen op de veranderende behoeften van een klein maar kwetsbaar cliëntenbestand.

Preventie en ontlasten Maatschappelijke Opvang jongvolwassenen

De notitie stelt vast dat het ambulant jongerenwerk in Vught adequaat is georganiseerd met een stevige uitbreiding van het aantal uren. Daarbij geeft de notitie het aandachtspunt dat de samenwerking tussen jongerenwerk van Welzijn Vught en Wegwijs+ aandacht zou moeten krijgen. Daarbij wordt naar hoofdstuk 6 verwezen maar wordt onvoldoende duidelijk wat hier nu bedoeld wordt.

Het aantal jongeren wordt in toenemende mate met dakloosheid bedreigd. Het gebrek aan opvangplekken in Vught is een knelpunt voor het effectief ondersteunen van deze doelgroep. Het is daarom van belang om in Vught opvanglocaties voor deze jongeren (18+) te realiseren met begeleiding naar een

Advies

zelfstandige plek in de samenleving. Daarbij herhalen wij de vraag hoe de gemeente een passend woonaanbod voor deze jongere kan realiseren in een uiterst krappe woningmarkt ?

Bij de beoogde doelstellingen wordt een extra inzet van gesprekken genoemd met jongeren van 20 % een gesprek over een ernstig onderwerp en eenmaal per kwartaal een gesprek over ernstige onderwerpen zoals depressie, zelfmoord of eenzaamheid. Dit om de mentale gezondheid en het welzijn van de jongere te bevorderen. Wat hier bedoeld wordt is niet geheel duidelijk. Een percentage moet wel een relatie met een aantal hebben en eenmaal een gesprek per kwartaal over zware onderwerpen zorgt per definitie niet voor de mentale gezondheid van jongeren en kan zelfs in het nadeel werken.

Bij de aanvullende informatie die wij ontvingen naast deze notitie werd ons verzekerd dat in het verlengde van deze notitie een uitvoeringsprogramma wordt opgesteld. Gezien de onduidelijke formulering in de laatstgenoemde alinea vragen wij dan ook met nadruk dat wij het genoemde uitvoeringsprogramma van een advies mogen voorzien.

Extra inzet Maatschappelijk Werk

Over het maatschappelijk werk zegt de notitie dat het profiel en takenpakket van de maatschappelijk werker verder zal worden ontwikkeld om de noden van de gemeenschap beter de adresseren. Op welke wijze deze ontwikkeling zal plaatsvinden wordt niet vermeld.

Wel wordt geconstateerd dat het maatschappelijk werk de focus heeft op preventie, mentale gezondheid, zelfredzaamheid en zorgt zo voor dat inwoners beter uitgerust zijn om zelfstandig te functioneren waardoor de druk op Beschermd Wonen en Maatschappelijke Ondersteuning afneemt.

Het doel hierbij is om voor het maatschappelijk werk meer uren per maand te geven zodat de autonomie en zelfredzaamheid van cliënten wordt bevorderd. Ook meer uren voor vroegtijdige signalering en het versterken van zorg en veiligheid en lokale wijkteams doormiddel van 30% toename van initiatieven die een "zachte landing in de wijk " bevorderen. De tekst geeft hier niet wie met die landing bedoeld worden, maar wij nemen maar aan dat dit de voormalige daklozen zijn.

Welbevinden in de wijk interventies.

Volgens de notitie zal een holistische benadering van zorg, met de burger en wijk als middelpunt, een strategie bieden die niet alleen het welzijn van de Vughtse gemeenschap bevordert maar ook een vermindering van aanspraak op beschermd

Advies

wonen en maatschappelijke opvang. Door kortlopende interventies gericht op het welbevinden in de wijk te organiseren zet de gemeente in op een vroege en effectieve identificatie van en toegang tot kwetsbare individuen. Buiten het taalgebruik is het ook hier weer de vraag wie doet wat en wat wordt er in hemelsnaam in de wijk gedaan. Het is nogmaals een geruststellende gedachte dat we een uitvoeringsprogramma kunnen verwachten.

Het beoogd doel hierbij is meer uren voor preventie van verslaving en GGZ-gerelateerde problemen om de mentale gezondheid te bevorderen. Tevens de begeleiding naar passende zorg met meer uren te verhogen om zelfregie en herstel van mensen te bevorderen. Verminder de noodzaak van maatschappelijke opvang en dakloosheid met door meer uren inzet in effectieve preventie en interventie.

Middelengebruik onder jongeren Vught -Intensivering Aanpak

Uit recente onderzoeken blijkt een groeiende acceptatie van middelengebruik onder jongeren. In de notitie wordt aangegeven dat gezien deze ontwikkelingen het belangrijk is om in Vught onderzoek te doen naar de meest effectieve interventies om dit gebruik terug te dringen en deze interventies te doen.

Door de interventies bij het middelengebruik verwacht de notitie dat problemen rondom beschermd wonen en maatschappelijke opvang deels voorkomen kunnen worden.

De doelen hierbij zijn bevorder gezond gedrag. Men wil ook een aantoonbare daling inzetten van middelengebruik en jongeren/ouders worden ook beter geïnformeerd over middelengebruik. Daarbij worden informatiecampagnes ingezet om ouders/jongeren te informeren.

Pilot Tegengaan stigma dakloosheid – (voorbeeld: Zachte Landing in de Wijk)

In Vught kent men ook het stigma van dakloosheid en kan dit een acceptatie van een voormalige dakloze in een wijk belemmeren. Om een inclusieve wijkcultuur te bevorderen is een project ontwikkeld genaamd "Zachte landing in de wijk". Hierin wordt uitgewerkt hoe een gemeenschap kan werken aan het verminderen van vooroordelen en het bevorderen van inclusiviteit. Hierbij wordt opgemerkt dat zo'n project in Vught alleen goed kan werken als professionals en vrijwilligers nauw samenwerken. Uit ervaring blijkt dat deze samenwerking en kennis in Vught verbeterd kan worden. Waarop hier geduid wordt is niet duidelijk

Doelen die worden gegeven zijn: verminder het stigma van de voormalige daklozen, verhoging interacties tussen inwoners van de wijk en voormalige

Advies

daklozen. Organiseer ieder kwartaal een of meer reflectiesessies over gevoelige onderwerpen zoals stigmatisering, sociale inclusie en wijkcohesie en dit gericht op het welzijn en de integratie van voormalige daklozen. Hoe dit uitgewerkt wordt en wie daarbij aanwezig zullen zijn dient zoals eerder aangegeven in een uitvoeringsprogramma te worden opgenomen.

Programmacoördinator

Er wordt voorgesteld een programmacoördinator in te zetten bij de implementatie van de reserves van beschermd wonen en maatschappelijke opvang die er voor gaat zorgen dat het gebruik van de middelen door de verschillende disciplines wordt gecoördineerd en gemonitord. Daarnaast verbindt de coördinator lokaal en regionaal beleid.

Conclusies en aanbevelingen

- Pas het (vage) taalgebruik aan dat gehanteerd wordt in deze notitie en voeg tevens een korte samenvatting aan de notitie toe zodat de notitie beter leesbaar wordt.
- Doorheen de tekst worden acties en inzet gesuggereerd die niet specifiek met naam genoemd worden. Dit bevordert de leesbaarheid van de notitie evenzo niet. Zoals aangegeven door de beleidsmedewerkers Meedoen zal dit verduidelijkt worden in een uitvoeringsprogramma. Gezien het feit dat het hier gaat om een zeer kwetsbare doelgroep, vragen wij dan ook met nadruk dat wij het genoemde uitvoeringsprogramma van een advies mogen voorzien.
- Bij de genoemde reserves stelt de notitie dat de gemeente een actievere rol kan innemen op het gebied van preventie. Deze reserves dienen volgens de tekst tevens als aanjager voor andere maatschappelijke uitdagingen. Wij adviseren in de tekst op te nemen welke dit zijn.
- Het is het doel van de gemeente om voor inwoners niet alleen de wachtlijst te verminderen bij beschermd wonen en maatschappelijke opvang, maar ook om een geschikte plek te bieden waar zij de benodigde ondersteuning kunnen krijgen. Gezien de kwetsbare doelgroep adviseren wij dit doel voorrang te geven in een tijd van woningnood.
- Het monitoren van de voortgang van de in de notitie genoemde doelen wordt voor de gemeente jaarlijks in een rapport weergegeven. Voor iedere activiteit zal bij aanvang worden vastgesteld wat gemonitord zal worden. Dit is positief om te lezen en wij vragen hierbij om ons van de uitkomsten hiervan steeds op de hoogte te houden.
- In de notitie wordt er op gewezen dat de gemeente zich moet voorbereiden op aanzienlijke uitgaven. Vanaf 2026 moeten er nieuwe

Advies

afspraken gemaakt worden die wellicht grotere financiële risico's met zich mee brengen. Deze onzekerheid komt volgens de notitie ook in beeld in de komende jaren bij Maatschappelijke opvang. Onduidelijk blijft in de notitie op welke wijze deze risico's veroorzaakt kunnen worden dan wel wat deze risico's zijn. Wij adviseren deze risico's daadwerkelijk te benoemen al is het maar met voorbeelden.

- De notitie geeft het aandachtspunt dat de samenwerking tussen jongerenwerk van Welzijn Vught en Wegwijs+ aandacht zou moeten krijgen. Daarbij wordt naar hoofdstuk 6 verwezen maar wordt niet duidelijk wat hier nu bedoeld wordt. Wij adviseren hier duidelijk aan te geven wat verbetering behoeft.
- De derde doelstelling bij Preventie en ontlasten MO jongvolwassenen lijkt ons niet juist geformuleerd. Ons advies is deze opnieuw te formuleren.

Uw reactie op dit advies stellen wij zeer op prijs.

Namens de Adviesraad Sociaal Domein Vught,

Naam

René van Vugt

voorzitter ASD Vught